

Beantwoording schriftelijke vragen

Nummer 2023 - 046
Vragen van
Raadslid Rachida Issaoui (PvdA)

Ontvangen 19 mei 2023
Antwoord van
college 6 juni 2023

Titel Explosies in de Amersfoortse woonwijken

Toelichting door fractie

Er hebben meerdere explosies plaatsgevonden in de stad Amersfoort, in de wijken Vathorst, het Soesterkwartier en Liendert. De laatste tijd vinden er in Amersfoort steeds meer gerichte explosies plaats in woonwijken. In al deze gevallen is de schade aan de woningen erg groot. Daarnaast resulteren de gerichte explosies een direct veiligheidsgevaar voor omwonenden.

De aantallen explosies bij woningen is een zorgelijke ontwikkeling. Het zet de veiligheid in Amersfoort onder druk. De fractie van de PvdA Amersfoort krijgt graag meer inzicht in de oorzaken van dit grove geweld en mogelijke verbanden tussen de aanslagen. PvdA Amersfoort heeft er begrip voor dat openheid van zaken door de lopende onderzoeken nog lastig kan zijn, maar benadrukt tegelijkertijd dat het wel cruciaal is dat het stadsbestuur op de hoogte wordt gesteld uit welke hoek dit geweld afkomstig is.

Het college wordt verzocht de volgende vragen schriftelijk te beantwoorden:

Vragen & antwoorden van het college

Afgestemd portefeuillehouder(s)
Burgemeester

Inleiding door het college

Half mei zijn er vuurwerkbommen ontploft bij woningen in Amersfoort. Vanzelfsprekend zijn de bewoners en omwonenden hierdoor geschrokken en maken zich zorgen. De fracties van CDA, VVD en PvdA hebben elk afzonderlijk - deels overlappende - raadvragen gesteld over de explosies.

Om de raadvragen zo uniform mogelijk te beantwoorden, schetst het college in deze inleiding, die voor alle drie sets raadvragen hetzelfde is, onder meer een beeld van wat er gebeurd is en hoe dit past in een landelijke trend. Een trend die onderdeel uitmaakt van het zeer actuele ondermijningsvraagstuk waar u als raad al vaker over geïnformeerd bent.

Explosies in Amersfoort

Op donderdag 11 mei j.l. is er in de vroege ochtend een zelfgemaakte vuurwerkbom ontploft bij een woning aan de Vuursteenweg in Vathorst. Naar aanleiding van deze explosie is er een camera geplaatst in die straat. Deze wordt bij de politie uitgekeken. De BOA's hebben op de dag dat de camera geplaatst werd een informatiebrief bezorgd bij de direct omwonenden van het betreffende adres en zijn met hen in gesprek gegaan. Dit laatste geldt ook voor de politie.

Zaterdag 13 mei vond er in de vroege ochtend ook een explosie plaats op de Liendertseweg. Bij onderzoek bleek dat de nacht daarvoor, op 12 mei, al een poging tot

een explosie had plaats gevonden bij dezelfde woning. Ook daar is zo spoedig mogelijk een camera geplaatst.

In een overleg van de lokale driehoek, waarin de burgemeester overlegt met de teamchef van de politie en de Officier van Justitie, op dinsdag 16 mei is naar aanleiding van nieuwe informatie besloten om beide woningen op diezelfde dag te sluiten voor een periode van een maand. Dit is gebeurd in zowel het belang van de bewoners als de omwonenden. Bij de sluiting is aandacht besteed aan de zorg voor de bewoners van de woningen. De burgemeester heeft de woningen gesloten met een zogeheten noodbevel. Een instrument dat hij op grond van de Gemeentewet kan inzetten.

De burgemeester heeft samen met de wijkwethouder en de gebiedsmanager op maandag 15 mei een bezoek aan de omwonenden van de Vuursteenbergh gebrachd en hun verhaal en zorgen aangehoord. Woensdagochtend 17 mei - de ochtend na het sluiten van de woningen - zijn de burgemeester en gebiedsmanager van Liendert in gesprek gegaan met de omwonenden van de woning op de Liendertseweg.

De politie doet momenteel onder leiding van het Openbaar Ministerie onderzoek naar beide zaken. Dit geldt ook voor het incident op de Fuchsiaweg. Vooralsnog is daar een andere dreigingsinschatting gemaakt dan geldt voor de Vuurwerkberg en Liendersteweg.

Landelijke trend

Explosies bij of aan woningen zijn momenteel in Nederland aan de orde van de dag en helaas ontkomt Amersfoort niet aan deze nare trend.

Het algemene beeld van de politie is dat er doorgaans een crimineel conflict aan de explosies ten grondslag ligt en dat deze conflicten vaak met drugs te maken hebben. De explosies worden in veel gevallen door jongeren voorbereid en uitgevoerd. Zij krijgen via social media de opdracht van hun opdrachtgever. Voor jongeren is zo'n klus een makkelijke manier om geld te verdienen en het uitvoeren van dit soort opdrachten kan een opmaat zijn naar een verdere criminele carrière.

Bij dit soort explosies gebruik wordt veelal gebruik gemaakt van zwaar vuurwerk. Zo ook bij de explosies half mei in Amersfoort. Het vuurwerk (vaak van type Cobra) kan los en aan elkaar getapet gebruikt worden, maar ook in combinatie met een brandbare vloeistof. In sommige gevallen wordt de grondstof van de Cobra (flitspoeder) uit het vuurwerk gehaald en wordt er een soort brandbom van gemaakt. Via internet en besloten sociale media als Telegram is relatief makkelijk aan dit soort vuurwerk te komen en het lijkt er op dat de drempel tot het gebruik van vuurwerk als explosief daardoor lager ligt dan het gebruik van wapens en munitie zoals bijvoorbeeld handgranaten.

Daarnaast leeft mogelijk het idee dat vuurwerk 'onschuldiger' is. Vuurwerk in het algemeen kent een hoge mate van maatschappelijke acceptatie. De explosieve kracht van dit soort (illegaal) vuurwerk en combinaties van vuurwerk en brandbare stoffen is soms net zo groot zo niet groter dan die van bepaalde soorten conventionele explosieven.

Ondermijning

Zoals hierboven aangegeven heeft de politie het beeld dat de conflicten die ten grondslag liggen aan de explosies veelal druggerelateerd zijn.

Ondermijnende criminaliteit waartoe (onder meer) de handel in drugs toe leidt, is al geruime tijd één van de grote maatschappelijke uitdagingen. In Midden Nederland zijn 150 criminele clusters actief die zich bezig houden met handel in (hard)drugs, veelal cocaïne. In het land zijn inmiddels diverse afschrikwekkende voorbeelden bekend, in het uiterste geval zelfs aanslagen op personen. De aanklager in het proces dat bekend staat als "de martelcontainer" zegt hierover:

"Waar wij hier getuige van zijn is de achterkant van het recreatieve gebruik van cocaïne in Nederland en ons omringende landen. Onze samenleving dreigt eraan gewend te raken:

*tienduizenden kilo's met een marktwaarde van miljarden euro's worden per jaar in de havens van Rotterdam en Antwerpen onderschept (...) en de onderwereld die graag aan de vraag voldoet, maar wel volgens haar eigen regels: corrumperend, ondermijnend, keihard, niets en niemand ontziend".*¹

In "De narcostand van Nederland, fenomeenbeeld drugs" (2021) wordt Nederland beschreven als "transithub" in de mondiale drugshandel. Nederland voert in, en voert door naar Europese afzetmarkten. Maar Nederland produceert ook zelf op grote schaal, waarvan het merendeel wordt uitgevoerd. De noodzakelijk grondstoffen voor productie komen veelal uit het buitenland. Een deel van de drugs die Nederland zijn ingevoerd of hier zijn geproduceerd is bestemd voor de Nederlandse gebruikersmarkt. De Nederlandse consumptiemarkt (recreatief gebruik) bepaalt daarmee een deel van de vraag en dus een deel van de omvang, maar ook het feit dat een deel van de burgers financieel profiteert, draagt bij aan de omvang.²

Afgelopen jaren is meermaals gebleken dat deze criminele netwerken ook in Amersfoort actief zijn. In [2020 en 2021 \(bijlage\)](#) is de raad geïnformeerd over de urgentie van de aanpak en hoe complex dit is.

Vraag 1:

Ziet het college, op basis van de aantallen en de locaties, een patroon?

Vraag 2:

Weet het college wat het motief is achter de explosies? Zijn de explosies aan elkaar te koppelen?

Vraag 3:

Heeft het college zicht op de daders van de explosies? Zo ja, weet het college uit welke hoek deze gerichte acties komen?

Antwoord 1, 2 en 3:

Zoals in de inleiding is aangegeven vinden er momenteel veel explosies bij of aan woningen plaats in Nederland. Het gebruik van vuurwerk als explosief lijkt gekopieerd te worden.

Het algemene beeld van de politie is dat er doorgaans een crimineel conflict aan de explosies ten grondslag ligt en dat deze conflicten vaak met drugs te maken hebben. De explosies worden in veel gevallen door jongeren voorbereid en uitgevoerd. Voor jongeren is zo'n klus een makkelijke manier om geld te verdienen.

De politie doet op dit moment onder leiding van het Openbaar Ministerie onderzoek naar (onder meer het motief en de daders) van de explosies in Amersfoort.

Vraag 4:

Weet het college welke explosieven worden gebruikt voor deze aanslagen? Zo ja, heeft het college zicht op hoe de daders aan de explosieven komen?

Antwoord 4:

Er is gebruik gemaakt van illegaal zwaar vuurwerk.

Zoals in de inleiding aangegeven kan dit vuurwerk los en aan elkaar getapet gebruikt worden, maar ook in combinatie met een brandbare vloeistof. De explosieve kracht van dit soort vuurwerk, al dan niet in combinatie met brandbare stof, is erg groot.

Via internet en besloten sociale mediaplatforms als bijvoorbeeld Telegram is relatief makkelijk aan dit soort vuurwerk te komen.

¹ <<https://www.dukers-baelemans.nl/nieuws/ondermijning/>>

² [ao-dlio--2-22---de-narcostand-van-nederland-fenomeenbeeld-drugs-2021.pdf \(politie.nl\)](#)

Vraag 5:

Zijn er recent signalen gekomen vanuit de wijken in de stad Amersfoort over de (gerichte) explosies? Zo ja, wat is er met deze signalen gedaan?

Antwoord 5:

Na de explosies is de burgemeester in het kader van nazorg met een wijkwethouder en de gebiedsmanagers met omwonenden in gesprek gegaan. Ook de BOA's zijn de dagen na de explosies langs de deuren gegaan. Als uit dit soort gesprekken relevante signalen komen met betrekking tot de explosies, worden deze uiteraard meteen met de politie gedeeld.

Vraag 6:

De fractie van de PvdA realiseert zich dat dit fenomeen niet enkel opgelost kan worden in Amersfoort. Is er contact geweest met bijvoorbeeld andere steden waar recent explosies hebben plaatsgevonden of het Rijk over deze vorm van geweld? Zo ja, wat zijn de uitkomsten van deze gesprekken?

Antwoord 6:

Ja, er is ambtelijk contact geweest met andere steden en het helpt om ervaringen uit te wisselen. Uiteindelijk is het wel zo dat (het acteren op) een explosie zijn eigen (lokale) wegging in de lokale driehoek vraagt.

Vraag 7:

Is het college eventueel bereid om een (besloten) technische sessie te organiseren over de stand van zaken wat betreft (gerichte) explosies in de stad?

Antwoord 7:

Het valt het college op dat dezelfde vraag recent door de Amsterdamse PvdA-fractie gesteld is aan het Amsterdamse college, waar in 2022 105 explosies hebben plaats gevonden en in de eerste 4 maanden van dit jaar al 46.

In Amersfoort is geen sprake van dergelijke aantallen en het college acht een al dan niet besloten technische sessie over de stand van zaken wat betreft de explosies in Amersfoort op dit moment prematuur.

Vraag 8:

Wat heeft het college tot nu toe gedaan om de jeugd te beschermen tegen drugscriminaliteit en hoe worden ouders waarbij hun kind dreigt af te glijden ondersteunt?³

Antwoord 8

Vanuit de gemeente wordt vanuit het Sociale Domein breed ingezet op verslavingspreventie, waaronder drugs- en verslavingspreventie. Zo ziet het programma "Opgroeien in een kansrijke Omgeving" op alle fasen, leeftijden en leefgebieden qua middelenpreventie, door in te zetten op een integraal aanbod van effectieve preventieve interventies, vroegtijdige signalering, toeleiding naar hulpverlening en beperken van persoonlijke en maatschappelijke schade door gebruik. Jongerenwerk en wijkteams gaan in samenwerking met Jellinek ook outreachend te werk.

Ouders en jongeren kunnen hulp vragen bij onder meer de gemeente en andere instanties als zij problemen ervaren met betrekking tot middelenmisbruik. Ook kunnen zij gemotiveerd worden om deze hulp te zoeken. Dit geldt ook voor situaties waarbij ouders

³ [Burgemeester Amersfoort na golf van aanslagen: 'Let op uw kinderen, criminaliteit is niet ver weg' | Topverhalen Amersfoort | AD.nl](#)

ondersteuning wensen in geval van (dreigend) afglijden van een kind. Zij kunnen deze hulp vragen bij het wijkteam.

Daarnaast wordt geïnvesteerd in een specifieke aanpak die gericht is op jeugd die dreigt af te glijden richting criminaliteit.

Enerzijds door de aanpak criminele aanwas. Dit is een van de pijlers van de ondermijningsaanpak. De afgelopen jaren is gepioneerd met het verbinden van de jeugdaanpak aan de ondermijningsaanpak. Mede door dit pionieren zijn alle (veiligheids)partners overtuigd van de noodzaak van het prioriteren van een aanpak op criminele aanwas. Met ingang van 1 juni 2023 is er een specifieke projectleider criminele aanwas aangesteld.

Tevens zijn met ingang van 1 mei 2023 twee zogeheten (Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA)-coaches aangesteld voor jongeren van 16-27 jaar. Dit is een aanpak om ouderschap te voorkomen en wordt ingezet in de strijd tegen overvallen en andere geweldsdelicten. De coaches leiden kwetsbare jongeren door middel van intensieve coaching toe naar school of werk.